

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu JUDr. Veroniky Křest'ánové, Dr., soudce JUDr. Tomáše Novosada a soudkyně Mgr. Daniely Zemanové ve věci

žalobkyně: **PROFI CREDIT Czech, a.s.**, IČO 61860069
sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1
zastoupena advokátkou JUDr. Kateřinou Perthenovou
sídlem Velké náměstí 135/19, 500 03 Hradec Králové

proti
žalované: **E.C.**, narozená dne xxx
sídlem xxx

o 3 201,13 Kč s příslušenstvím a o příslušenství z částky 65 095,91 Kč,
k odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 23. května 2019, č. j. 27 C 66/2018-77,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku II. v napadeném rozsahu, tj. co do zamítnutí žaloby v rozsahu částky 3 201,13 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 17. července 2018 do zaplacení a úroku ve výši 20 % ročně z částky 65 095,91 Kč od 9. prosince 2017 do zaplacení, maximálně však do doby, kdy úrok dosáhne částky 213 372 Kč, **potvrzuje.**
- II. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku III. **mění** tak, že žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně.
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje E. B.

Odůvodnění:

1. **Žalobkyně** se žalobou podanou dne 18. července 2018 k Obvodnímu soudu pro Prahu 2 jako soudu prvního stupně domáhala zaplacení 82 497 Kč s příslušenstvím. S žalovanou uzavřela dne 22. února 2017 smlouvu o úvěru, na základě které žalovaná poskytla bezhotovostní úvěr ve výši 70 000 Kč. Žalovaná se zavázala poskytnutý úvěr a úrok za jeho poskytnutí ve výši efektivní úrokové sazby 138,18 % ročně splatit ve 30 měsíčních splátkách ve výši 5 927 Kč. Žalovaná uhradila pouze šest splátek a následně již neuhradila nic. Vzhledem k neplnění smluvních povinností ze strany žalované žalobkyně úvěr zesplatnila ke dni 7. prosince 2017 v souladu s bodem 6.3. úvěrové smlouvy. Před zesplatněním úvěru vzniklo žalobkyni v důsledku prodlení žalované právo na zaplacení smluvní pokuty dle bodu 6.1. úvěrové smlouvy ve výši 1 996 Kč (smluvní pokuta ve výši 499 Kč za každou splátku, u které se žalovaná ocitla v prodlení o délce 30 dnů). Zároveň žalobkyni vzniklo právo na zaplacení náhrady nákladů vzniklých v souvislosti s prodlením žalované dle bodu 6.2. úvěrové smlouvy ve výši 1 000 Kč (náhrada nákladů ve výši 200 Kč za každou splátku, u které se žalovaná ocitla v prodlení o délce 15 dnů). Po zesplatnění úvěru se celá dosud nezaplacená jistina úvěru a veškeré nezaplacené úroky staly součástí nové jistiny úvěru s tím, že tuto jistinu ve výši 79 501 Kč byla žalovaná povinna zaplatit nejpozději v den zesplatnění úvěru. Vzhledem k tomu, že tak neučinila, vzniklo žalobkyni právo na úhradu úroků z prodlení v zákonné výši z celé této nové jistiny. Žalobkyni zároveň v souladu s bodem 6.5. úvěrové smlouvy vzniklo právo na smluvní pokutu ve výši 0,1 % z nové jistiny za každý den prodlení s její úhradou, tj. od 9. prosince 2017 do zaplacení. Úroky za poskytnutí úvěru běží dle bodu 2.2. úvěrové smlouvy od data poskytnutí úvěru až do skutečného vrácení jistiny úvěru, tedy i po zesplatnění úvěru s tím, že po zesplatnění úroky přirůstají pouze k původní nesplacené jistině úvěru. Nárok žalobkyně se tak skládá z:

- a) částky odpovídající nové jistině úvěru v celkové výši 79 501 Kč (zbývající původní jistina ve výši 65 095,91 Kč s dlužným úrokem do zesplatnění úvěru ve výši 14 405,09 Kč) s příslušenstvím,
- b) smluvní pokuty dle bodu 6.1. úvěrové smlouvy ve výši 1 996 Kč s příslušenstvím,
- c) náhrady nákladů vzniklých v souvislosti s prodlením žalované dle 6.2. smlouvy ve výši 1 000 Kč s příslušenstvím,
- d) smluvní pokuty dle bodu 6.5. úvěrové smlouvy ve výši 17 569,50 Kč, kdy žalobkyně výslovně požadovala tuto smluvní pokutu pouze do data vyhotovení žaloby,
- e) úrok za poskytnutí úvěru z původní dlužné jistiny úvěru (65 095,91 Kč) ode dne 9. prosince 2017 do zaplacení. Tento úrok požadovala žalobkyně výslovně v nominální roční úrokové sazbě 90 % ročně s tím, že v souladu s bodem 2.2. úvěrové smlouvy může výše tohoto úroku dosáhnout maximálně 213 372 Kč.

Žalobkyně žalovanou k úhradě žalované částky vyzvala, ta však ničeho nezaplatila.

2. **Žalovaná** se k žalobě nevyjádřila.
3. Soud prvního stupně rozsudkem označeným v záhlaví rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni částku 68 091,91 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 17. července 2018 do zaplacení a smluvní pokutu ve výši 14 386 Kč, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I), zamítl žalobu v části, kterou se žalobkyně domáhala, aby žalovaná byla povinna zaplatit žalobkyni úrok přirostlý ke dni zesplatnění úvěru ve výši 14 405,09 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 17. července 2018 do zaplacení, smluvní pokutu ve výši 3 183,50 Kč a úrok ve výši 90 % ročně z částky 65 095,91 Kč od 9. prosince 2017 do zaplacení, maximálně však do doby, kdy úrok dosáhne částky 213 372 Kč (výrok II), a uložil žalované povinnost nahradit žalobkyni náklady řízení částkou 14 064 Kč (výrok III).

4. Takto rozhodl **soud prvního stupně** na základě skutkových zjištění a právní argumentace, které jsou uvedeny v písemném odůvodnění napadeného rozsudku a které není třeba v zájmu stručnosti opakovat.
5. Pro rozhodnutí soudu prvního stupně bylo zásadní, že jak efektivní úrok ve výši 138,18 % ročně, tak nominální úrok ve výši 90 % ročně považoval za úrok lichevní ve smyslu ustanovení § 1796 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, (zkráceně „o. z.“). Tento závěr opřel soud prvního stupně mimo jiné o úrokové sazby, které za úvěr s obdobnými parametry požadovaly jiné instituce poskytující spotřebitelské úvěry. Na základě provedeného dokazování soud prvního stupně uzavřel, že v rozhodném období se obvyklá úroková sazba pohybovala okolo 7 % až 15 % ročně, nejvyšší sazby pak okolo 20 % až 26 % ročně. Ujednání o lichevním úroku považoval soud prvního stupně za absolutně neplatné dle ustanovení § 588 o. z. S ohledem na absolutní neplatnost ujednání pak soud prvního stupně nepřistoupil ani k moderaci sjednané úrokové sazby. Z toho důvodu soud prvního stupně žalobě vyhověl pouze co do původní jistiny ve výši 65 095,91 Kč a smluvních pokut ve výši 1 996 Kč a 1 000 Kč, to vše se zákonným úrokem z prodlení. Dále vyhověl žalobě co do nároku na smluvní pokutu ve výši 0,1 % denně z jistiny úvěru za období od 9. prosince 2017 do 17. července 2017 (soud prvního stupně v odůvodnění nesprávně uvedl datum 19. prosince 2017, nicméně se jedná o zjevnou chybu v psaní, neboť přiznaná částka odpovídá úroku za dobu od 9. prosince 2017, přičemž za toto období jej v žalobě požadovala i sama žalobkyně). Ve zbytku soud prvního stupně žalobu zamítl.
6. Žalobkyně napadla včasným a přípustným **odvoláním** zamítavý výrok II rozsudku soudu prvního stupně, a to pouze v části, v níž soud prvního stupně nevyhověl žalobě co do částky 3 201,13 Kč, tj. částce odpovídající úroku 20 % ročně vzniklému před zesplatněním úvěru, s příslušenstvím, a v části, v níž soud prvního stupně nevyhověl žalobě v rozsahu úroku ve výši 20 % ročně z původní jistiny (tj. 65 095,91 Kč) od 9. prosince 2017 do zaplacení, maximálně však do doby, kdy úrok dosáhne částky 213 372 Kč. Žalobkyně je přesvědčena, že úrok byl sjednán v zákonných limitech. Efektivní úroková sazba byla sice sjednána ve výši 138,18 % ročně, nicméně té odpovídá nominální úroková sazba 90 % ročně. Většina finančních institucí uvádí sazbu nominální, proto měl soud porovnávat tyto sazby a nikoliv sazbu efektivní. Za tímto účelem žalobkyně předložila vyjádření znalce Mgr. Zdeňka Čápa, Ph.D., MBA, ze dne 25. října 2018, které vysvětluje nominální a efektivní sazbu, jakož i převod mezi nimi. Žalobce je nebankovním poskytovatelem úvěrů a je zcela běžné a spravedlivé, že tito poskytovatelé mívají úroky o něco vyšší, neboť musí zohlednit vyšší rizikovitost poskytování úvěrů. Žalobkyně dále zdůraznila zásady *pacta sunt servanda* a *vigilantibus iura scripta sunt* s tím, že dohodly-li si smluvní strany úvěr za určitých podmínek, je nutné předpokládat, že tak učinily po pečlivém zvážení všech důsledků z toho plynoucích. Úrok je povinnou náležitostí úvěru a jeho výše se odvíjí od celé řady faktorů; lze-li na základě těchto faktorů očekávat úrok relativně vysoký, je na stranách, aby se rozhodly, zda do smluvního vztahu vstoupí. Základním východiskem uzavřených smluv je presumpce jejich platnosti a závaznosti.
7. Dle žalobkyně nepředstavuje ujednání o výši úroků nepřiměřené ujednání ve smyslu ustanovení § 1813 o. z., neboť žalovaná byla s úrokovou sazbou seznámena předem jasným a srozumitelným způsobem. Dospěl-li i přesto soud prvního stupně k závěru, že lze výši úrokové sazby přezkoumat, mohlo se jednat maximálně o nezákonné množstevní určení dle ustanovení § 577 o. z., které je ve vztahu speciality k ustanovením, na něž odkazoval soud prvního stupně. Pokud proto soud prvního stupně dospěl k závěru, že úroková sazba je v rozporu s dobrými mravy z důvodu své výše, měl smluvní úrok snížit na výši přiměřenou poskytování půjček v nebankovním sektoru. Sjednaný úrok ovšem nemůže být v rozporu s dobrými mravy s ohledem na ustanovení § 1813 o. z., může se jednat leda o neúměrné zkrácení dle ustanovení § 1793 o. z., které by se ovšem žalovaná musela dovolat, což neučinila. Žalovaná za poskytnutý úvěr úroky zaplatit musí v souladu s ustanovením § 2395 o. z. Není možné, aby byl celý úrok zamítnut, soud musí vždy přiznat alespoň úrok obvyklý. Žalobkyně dále poukázala na nedostatky databáze ARAD pro určování obvyklé výše

úroků s tím, že tyto nedostatky potvrdily i Česká národní banka, Česká spořitelna a Equa bank. Dle žalobkyně nelze pojímat ochranu spotřebitele jako nejvyšší právní princip a aplikovat jej zcela neomezeně. Je třeba vycházet i z jiných zásad jako např. zásady právní jistoty a zásady legální licence. Závěrem žalobkyně uvedla, že ačkoliv je přesvědčena o zákonnosti sjednaného úroku, v rámci odvolání se domáhá přiznání úroku pouze ve výši 20 % ročně z dlužné částky. Tato výše úroku je dle žalobkyně pod úrovní průměrné výše úroku v rámci nebankovního sektoru při poskytování půjček. Z uvedených důvodů se žalobkyně domáhá, aby odvolací soud změnil výrok II rozsudku soudu prvního stupně v napadeném rozsahu tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni částku 3 201,13 Kč s příslušenstvím od 17. července 2018 do zaplacení a úrok ve výši 20 % ročně z částky 65 095,91 Kč od 9. prosince 2017 do zaplacení, maximálně však do doby, kdy úrok dosáhne částky 213 372 Kč, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku, a zároveň přiznal žalobkyni náhradu nákladů odvolacího řízení.

8. Odvoláním nebyly napadeny vyhovující výrok I a zamítavý výrok II nad napadenou část (tj. v části, kterou soud prvního stupně zamítl žalobu co do kapitalizovaného úroku ve výši 11 203,96 Kč, smluvní pokuty ve výši 3 183,50 Kč a co do sazby úroku požadované z částky 65 095,91 Kč nad 20 %, tzn. v rozsahu 70 %) a nabyly proto samostatně právní moci (§ 206 odst. 2 věta první o. s. ř.).
9. Žalobkyně odvoláním výslovně nenapadla ani nákladový výrok III, avšak ten byl předmětem přezkumu odvolacího soudu pro svou závislou povahu (§ 206 odst. 2 věta druhá o. s. ř.).
10. Žalovaná se k odvolání nevyjádřila.
11. Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání rozsudek soudu prvního stupně v napadeném rozsahu výroku II a co do nákladového výroku III, a to včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a o. s. ř.), a neshledal podané odvolání do výroku o věci samé důvodným.
12. Odvolacím důvodem je toliko námitka nesprávného právního posouzení. Odvolací soud účastníky vyzval výrokem II usnesení ze dne 18. září 2019, č. j. 22 Co 197/2019-94, aby se ve lhůtě 7 dnů od doručení usnesení vyjádřili, zda souhlasí s rozhodnutí bez nařízení jednání, a zároveň je poučil, že nevyjádří-li se ve stanovené lhůtě, bude odvolací soud jejich souhlas předpokládat. Vzhledem k tomu, že se žádný z účastníků ve stanovené lhůtě nevyjádřil, rozhodoval odvolací soud se souhlasem účastníků bez nařízení jednání v souladu s ustanovením § 214 odst. 3 o. s. ř. a § 101 odst. 4 o. s. ř.
13. Soud prvního stupně v dané věci správně a úplně zjistil skutkový stav, citoval a aplikoval odpovídající ustanovení právních předpisů a odvolací soud na ně pro stručnost odkazuje.
14. Pro zodpovězení otázky, zda žalobkyni vzniklo právo na zaplacení úroků z úvěru, byť jen v nyní požadované výši, je rozhodné posouzení platnosti účastníky sjednané úvěrové smlouvy jako celku, především pak porovnání výše sjednaného úroku z úvěru s obvyklou výší úroku. Tomuto porovnání se soud prvního stupně správně a zevrubně věnoval.
15. Zdejší soud rozhodoval o částečně obdobné věci (v níž žalobkyní byla též nynější žalobkyně), a to rozsudkem ze dne 16. dubna 2019, č. j. 30 Co 61/2019-90. V něm zdejší soud uzavřel, že úvěrová smlouva na částku 65 000 Kč, kterou měl dlužník splatit v 36 měsíčních splátkách, s efektivním úrokovou sazbou 101,79 % ročně a nominální úrokovou sazbou 72,3 % ročně, je za daných skutkových okolností absolutně neplatná, neboť se jedná o lichvu. Soud tam rozhodoval na základě skutkových zjištění, kdy předmětem dokazování bylo i naplnění subjektivního prvku lichvy u tam konkrétně žalované strany na základě její aktivní obrany, a uzavřel, že tento prvek je naplněn, a to spolu s prvkem objektivním v podobě hrubého nepoměru vzájemného plnění stran důsledkem nemravně vysokého úroku z úvěru.

16. Odvolací soud nemá důvod se od závěrů přijatých v citovaném rozsudku ohledně naplnění objektivního prvku odchýlit (a to i s ohledem na požadavek jednotného rozhodování dle ustanovení § 13 o. z.), proto je níže i stručně shrnuje. Za vhodné pak odvolací soud považuje i poukázat na to, že ani sama žalobkyně proti výše uvedenému rozsudku nebrojila prostřednictvím dovolání.
17. Již před účinností současného občanského zákoníku dovodila soudní judikatura, že nepřiměřenou, a tedy odporující dobrým mravům je zpravidla taková výše úroků, která podstatně přesahuje úrokovou míru v době jejich sjednání obvyklou, stanovenou zejména s přihlédnutím k nejvyšším úrokovým sazbám uplatňovaným bankami při poskytování úvěrů nebo půjček (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. prosince 2004, sp. zn. 21 Cdo 1484/2004). Současný občanský zákoník pak stanoví, že absolutně neplatné je právní jednání, které se zjevně přiči dobrým mravům, anebo které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek (§ 588 o. z.).
18. Zároveň obsahuje speciální úpravu neplatnosti smlouvy, při jejímž uzavírání někdo zneužije tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany a dá sobě nebo jinému slíbit či poskytnout plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru (§ 1796 o. z.). Aby bylo možné označit smlouvu za lichevní ve smyslu uvedeného ustanovení, musí být dán jednak objektivní prvek lichvy v podobě hrubého nepoměru vzájemného plnění stran, jednak prvek subjektivní spočívající ve zneužití tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti strany úvěrové smlouvy.
19. V projednávaném případě byl bezesporu naplněn prvý znak. Mezi plněním obou stran je zjevně hrubý nepoměr. Účastníci si v úvěrové smlouvě na částku 70 000 Kč, kterou měla žalovaná splatit v 30 měsíčních splátkách, sjednali efektivní úrokovou míru 138,18 % ročně. Žalovaná měla celkově zaplatit částku 177 810 Kč, tj. více než 2,5 násobek čerpané částky. Soud prvního stupně přistoupil správně k porovnání sjednaného úroku s úroky obvyklými v dané době a pro dané parametry úvěru. Obvyklý úrok zjistil na základě dotazu společností ESSOX s. r. o., UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s., Air Bank a. s., MONETA Money Bank, a. s., Raiffeisenbank a. s., Česká spořitelna, a. s., a Home Credit a. s. Z jejich odpovědí vyplynulo, že nejvyšší sazby se v posuzovaném období pohybovaly v rozmezí 20 % až 26 % ročně. I pokud bude odvolací soud vycházet z těchto nejvyšších sazeb, je zde zřejmý dramatický nepoměr mezi jejich výší a výší sjednanou mezi žalobkyní a žalovanou. Sjednaná efektivní úroková sazba je více než pětkrát vyšší než nejvyšší úroková sazba zjištěná soudem prvního stupně v rozhodném období pro úvěr se shodnými parametry. Nominální úroková sazba (tj. 90 % ročně) je pak vyšší třiapůlkrát. V případě zjištěné obvyklé úrokové sazby (tj. mezi 7 % až 15 % ročně) je nepoměr ještě dramatictější – efektivní úroková sazba je téměř dvacetkrát vyšší, než je dolní hranice obvyklé úrokové sazby a více než devětkrát vyšší než je horní hranice; nominální úroková sazba je pak vyšší téměř třináctkrát, resp. šestkrát, než byla obvyklá výše úrokové sazby. Mezi účastníky se přitom jednalo o běžný úvěrový vztah v tom smyslu, že žalobkyně neposkytovala žalované tzv. mikropůjčku na velmi krátkou dobu či v nízké výši v řádu několika tisíců korun, kde by za určitých okolností mohla být vyšší úroková míra akceptovatelnou. Stejně tak nebyl úvěr poskytován prostřednictvím kontokorentu či kreditní karty, u nichž je obvykle s ohledem na specifické smluvní podmínky (například sjednání určitého bezúročného období) stanovena vyšší úroková míra. Zjištěný nepoměr oproti běžným úrokovým sazbám je možné označit za dramatický i při vědomí, že se ve vztahu mezi účastníky jednalo o nebankovní úvěr – ačkoliv totiž úrokové sazby nebankovních poskytovatelů úvěrů bývají oproti bankovnímu sektoru obvykle vyšší, nehraje tato skutečnost roli při posouzení přiměřenosti sjednaného úroku, respektive existence hrubého nepoměru ve smyslu ustanovení § 1796 o. z. Pokud by totiž soudy měly použít jiné srovnávací měřítko pro nebankovní poskytovatele než pro banky, vedlo by to k absurdním závěrům zakládajícím nerovnost mezi oběma skupinami poskytovatelů úvěrů (stejná úroková míra by při poskytnutí úvěru bankou mohla být označena za lichevní a při poskytnutí úvěru za shodných podmínek nebankovním subjektem

nikoliv). Lze tedy uzavřít, že mezi plněním obou stran je hrubý nepoměr. Vzhledem k tomu, že hrubý nepoměr je zde dán bez ohledu na to, zda se porovnává nominální úroková sazba nebo úroková sazba efektivní, neprovedl odvolací soud pro nadbytečnost důkaz odborným vyjádřením znalce dr. Čápa.

20. Argumentace žalobkyně poukazující na nepoužitelnost databáze ARAD při určování obvyklé výše úroků je s ohledem na výše uvedené nepřipadná. Soud prvního stupně stejně jako soud odvolací v nyní posuzované věci nevycházejí z této databáze, ale z údajů sdělených jinými poskytovateli úvěrů. Proti těmto skutkovým zjištěním žalobkyně v odvolání nic nenamítala.
21. V důsledku pasivity žalované však nebylo prokázáno naplnění subjektivního znaku, v tom se zde projednávající věc liší od věci zmíněné pod bodem 15 odůvodnění tohoto rozsudku. Z toho důvodu, zde odvolací soud toto ustanovení neaplikoval.
22. To však nic nemění na právním závěru, že ujednání o výši úroku z úvěru je pro svou zjevnou nemravnost absolutně neplatným podle ustanovení § 588 o. z., jak již správně uzavřel soud prvního stupně. Otázkou však je, zda zde přichází do úvahy moderace podle ustanovení § 577 o. z. Podmínkou této možnosti je právní závěr o pouze částečné neplatnosti smlouvy.
23. Podle ustanovení § 576 o. z. týká-li se důvod neplatnosti jen takové části právního jednání, kterou lze od jeho ostatního obsahu oddělit, je neplatnou jen tato část, lze-li předpokládat, že by k právnímu jednání došlo i bez neplatné části, rozpoznala-li by strana neplatnost včas.
24. Podle ustanovení § 577 o. z. je-li důvod neplatnosti jen v nezákonném určení množství, časového, územního nebo jiného rozsahu, soud rozsah změny tak, aby odpovídal spravedlivému uspořádání práv a povinností stran; návrhy stran přitom vázán není, ale uváží, zda by strana k právnímu jednání vůbec přistoupila, rozpoznala-li by neplatnost včas.
25. Na základě citované právní úpravy odvolací soud dospívá k závěru, že moderace podle ustanovení § 577 o. z. na obvyklou, ještě přípustnou, výši úroku z úvěru, zde možná není.
26. Odvolací soud je totiž přesvědčen, že žalobkyně jako profesionál na trhu poskytování nebankovních úvěrů staví své podnikání právě na zjevně neobvykle vysoké sazbě úroku z úvěru. Vyvažuje tím podnikatelské riziko nevrácení části úvěrů, když jejími klienty jsou z povahy věci subjekty s horší platební morálkou, kterým by banky úvěr možná ani neposkytly. Z toho lze bez pochyb uzavřít, že žalobkyně by úvěry se standardní sazbou, byť v horní části rozmezí, neposkytovala, tedy smlouvy s takovou sazbou by neuzavírala. Zmíněnou podstatu svého podnikání žalobkyně ani nijak nezastírá. Ve svém odvolání kategoricky setrvává na legitimitě a tedy i mravnosti úroku z úvěru původně žalobou požadovaného, zdůrazňuje, že úrok z úvěru byl sjednán svobodně a plně v souladu se zásadami občanského práva, a dále pak zdůrazňuje, že ve sféře nebankovních poskytovatelů úvěrů je zcela běžný a dodává, že i spravedlivý vyšší úrok z úvěrů než ve sféře bankovních úvěrů, čímž se zohledňuje rizikovost poskytování úvěrů. Jinými slovy žalobkyně programově staví model svého podnikání ve sféře poskytování rizikových úvěrů na tom, že ti klienti, kteří plní její podmínky (platí vysoký úrok z úvěru) a generují žalobkyni vysoký zisk, vyvažují ztráty žalobkyně z nesplacených rizikových úvěrů. Lze tak jen zopakovat, že žalobkyně by úvěry se standardní sazbou, byť v horní části rozmezí, neposkytovala, smlouvy s takovou sazbou by neuzavírala.
27. Za takové situace zde není prostor pro moderaci podle ustanovení § 577 o. z.
28. Vada spočívající v nezákonném určení rozsahu právního jednání se z povahy věci bude vztahovat vždy pouze na část právního jednání. Důsledkem této vady však může být nejen částečná neplatnost právního jednání, ale i neplatnost právního jednání jako celku, pokud zbývající část právního jednání nebude možno od neplatné části oddělit či pokud lze předpokládat, že by dotčená strana právní jednání bez neplatné části neprovedla, rozpoznala-li by neplatnost včas

(§ 576) [shodně viz Handlar, J. § 577 In: Lavický, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část* (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 2065].

29. Úvěrová smlouva uzavřená mezi účastníky sporu je z uvedených důvodů neplatná podle ustanovení § 588 o. z. ve spojení s ustanovením § 576 a 577 o. z., *arg. a contrario*, absolutně a jako celek.
30. Z důvodu absolutní neplatnosti smlouvy o úvěru jako celku nemá žalobkyně právo na zaplacení úroku z úvěru, a soud prvního stupně tedy rozhodl věcně správně, pokud v této části žalobu zamítl. Soud prvního stupně v rozporu s tímto závěrem žalobě vyhověl co do smluvní pokuty ve výši 14 386 Kč. Tento výrok rozsudku soudu prvního stupně ovšem nebyl předmětem odvolacího přezkumu, když již samostatně nabyl právní moci.
31. Odkaz žalobkyně na ustanovení § 1813 o. z., které stanoví, že se má *za to, že zakázána jsou ujednání, která zakládají v rozporu s požadavkem přiměřenosti významnou nerovnováhu práv nebo povinností stran v neprospěch spotřebitele. To neplatí pro ujednání o předmětu plnění nebo ceně, pokud jsou spotřebiteli poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem*, není přiléhavý. Tímto ustanovením (a následujícími) je provedena směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách. Citované ustanovení sice obsahuje výjimku z aplikace pro ujednání o ceně, tato výjimka ovšem vylučuje aplikaci právě jen ustanovení § 1813 o. z., nikoliv jiných ustanovení občanského zákoníku, která řeší hrubý nepoměr vzájemného plnění [shodně Hulmák, M. § 1813. In: Hulmák, M. a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část* (§ 1721–2054). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 421 an.].
32. Uvedené závěry nelze považovat za absolutizaci ochrany spotřebitele, jak se domnívá žalobkyně, a nepředstavují ani popření žalobkyní zmiňovaných zásad autonomie vůle, *pacta sunt servanda* či *vigilantibus iura scripta sunt*. Výrazná nevyváženost smlouvy jako programová součást podnikatelského modelu žalobkyně založeného na neakceptovatelné solidaritě dlužníků, zde překračuje přípustnou hranici smluvní autonomie a meze základní slušnosti.
33. Z uvedených důvodů odvolací soud postupem podle ustanovení § 219 o. s. ř. napadený rozsudek v napadené části výroku II jako věcně správný potvrdil.
34. Soud prvního stupně pochybil při rozhodování o nákladech řízení, a proto odvolací soud změnil výrok III rozsudku soudu prvního stupně postupem podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř., *per analogiam*, tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně. Soud prvního stupně vyhověl žalobě v částce 68 091,91 Kč s příslušenstvím a v částce 14 386 Kč. Žalobě nevyhověl v částce 14 405,09 Kč s příslušenstvím, částce 3 183,50 Kč a úroku 90 % ročně z částky 65 095,91 Kč. V takové situaci není namístě postupovat podle ustanovení § 142 odst. 3 o. s. ř., jak to učinil soud prvního stupně, ale dle ustanovení § 142 odst. 2 o. s. ř., tedy podle poměru úspěchu jednotlivých účastníků. Zároveň je třeba vzít v potaz skutečnost, že s ohledem na extrémní výši požadovaného úroku z úvěru tvořil právě tento úrok podstatnou část předmětu řízení. Při výpočtu míry úspěchu účastníků v řízení je proto na místě přihlídnout i k příslušenství žalované částky. Ke dni vyhlášení tohoto rozsudku činil úrok ve výši 8,05 % ročně z částky 68 091,91 Kč od 17. července 2018 do 24. října 2019 částku 6 983,15 Kč. Úrok ve výši 8,05 % ročně z částky 14 405,09 Kč od 17. července 2018 do 24. října 2019 činil ke dni vyhlášení tohoto rozsudku částku 1 477,31 Kč. Úrok ve výši 90 % ročně z částky 65 095,91 Kč od 9. prosince 2017 do 24. října 2019 pak činil ke dni vyhlášení tohoto rozsudku částku 109 789,16 Kč. Žalobkyně byla tedy v řízení před soudem prvního stupně úspěšná co do částky 89 461,06 Kč (zůstatek jistiny ve výši 65 095,91 Kč, smluvní pokuty ve výši 2 996 Kč, to vše s běžícím úrokem z prodlení ke dni vyhlášení rozsudku ve výši 6 983,15 Kč, a smluvní pokuta ve výši 14 386 Kč) a naopak neúspěšná ohledně částky 128 855,06 Kč (kapitalizovaný úrok ve výši 14 405,09 Kč s běžícím úrokem z prodlení ke dni vyhlášení rozsudku ve výši 1 477,31 Kč, smluvní pokuta ve výši 3 183,50 Kč a běžící úrok ke dni vyhlášení rozsudku ve výši 109 789,16 Kč). Žalovaná byla tedy v řízení před soudem prvního stupně převážně úspěšná a náležela by jí náhrada

poměrné části nákladů řízení. Žalované však žádné náklady řízení nevznikly, a proto žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně.

35. Ke změně nákladů řízení před soudem prvního stupně odvolací soud dodává, že žalovaná se sice proti nákladovému výroku neodvolala, ale možnost přezkoumání nákladového výroku jako výroku závislého (§ 206 odst. 2 věta druhá o. s. ř.) otevřela sama žalobkyně svým odvoláním do výroku o věci samé. Přitom platí, že přezkum rozhodnutí o nákladech řízení podle občanského soudního řádu není ovládán zásadou zákazu *reformatio in peius*. Pro žalobkyni nemůže jít o překvapivé rozhodnutí, neboť stejným způsobem (tj. dle poměru úspěchu účastníků) rozhodl o nákladech řízení před soudem prvního stupně odvolací soud již ve skutkově a právně obdobné věci vedené před odvolacím soudem pod sp. zn. 30 Co 61/2019 (viz výše bod 15 odůvodnění), v níž byla nyníjší žalobkyně také žalobkyní.
36. O nákladech odvolacího řízení rozhodl odvolací soud podle ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř., *arg. a contrario*, ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř., neboť žalované, která byla v odvolacím řízení plně úspěšná, žádné náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je** dovolání přípustné v rozsahu rozhodnutí o věci samé (tj. v rozsahu výroku I, kterým byl potvrzen výrok II. rozsudku soudu prvního stupně v napadené části) k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu prvního stupně do dvou měsíců od jeho doručení, jestliže dovoláním napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud. Ve zbývajících částech (tj. v rozsahu výroků II. a III. týkajících se rozhodnutí o nákladech řízení) dovolání přípustné není.

Praha 24. října 2019

JUDr. Veronika Křest'ánová, Dr. v. r.
předsedkyně senátu